

ฉลอง สนธิม 2549: ลักษณะสังคมพืชและการใช้ประโยชน์ในพื้นที่พื้นที่ฟื้นฟูสภาพที่ทั้งดินมูลทรายเหมือน
ถ่านหินลิกไนต์ อำเภอมะแมะ จังหวัดลำปาง ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (การใช้ที่ดินและการ
จัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน) สาขาการใช้ที่ดินและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน
โครงการ สหวิทยาการระดับบัณฑิตศึกษา ประชานกรรมการที่ปรึกษา: ผู้ช่วยศาสตราจารย์วัชร
จินตนา, Ph.D. 85 หน้า
ISBN 974-16-2248-1

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสังคมพืชและการใช้ประโยชน์ในพื้นที่พื้นที่ฟื้นฟูสภาพที่ทั้งดินมูลทราย
เหมือนถ่านหินลิกไนต์ อำเภอมะแมะ จังหวัดลำปาง โดยวางแผนตัวอย่างขนาด 10x10 เมตร จำนวน 15 แปลง
กระจายตามชั้นอายุป่าที่ปลูกฟื้นฟู ชั้นอายุละ 3 แปลง และในป่าธรรมชาติจำนวน 3 แปลง วัดขนาดความโตทาง
เส้นผ่าศูนย์กลางที่ระดับอกและความสูงของต้นไม้เพื่อประเมินสังคมพืช และทำการสัมภาษณ์ครัวเรือนตัวอย่าง
จำนวน 198 ครัวเรือนจาก 2 หมู่บ้านที่อาศัยอยู่ใกล้พื้นที่ศึกษาเพื่อประเมินการใช้ประโยชน์และความคิดเห็นที่มี
ต่อการฟื้นฟูสภาพที่ทั้งดินมูลทราย มีระยะเวลาในการศึกษาดังแต่เดือนมีนาคม 2547 ถึงเดือนเมษายน 2549

ผลการศึกษา พบว่า ป่าฟื้นฟูที่มีอายุ 3, 6, 9 และ 11 ปี มีจำนวนชนิดพันธุ์ไม้จำนวน 10, 6, 8 และ 6
ชนิดตามลำดับ ความหนาแน่นเฉลี่ยของป่าฟื้นฟูในแต่ละชั้นอายุมีค่าเท่ากับ 731, 865, 1,166 และ 1,467 ต้นต่อ
เฮกแตร์ตามลำดับ ผลผลิตมวลชีวภาพเหนือพื้นดินของป่าฟื้นฟูอายุ 3, 6, 9 และ 11 ปี มีค่าประมาณ 2.9, 13.1,
54.1, และ 20.4 ต้นต่อเฮกแตร์ตามลำดับ ขณะที่ในป่าธรรมชาติพบพันธุ์ไม้ 23 ชนิด ความหนาแน่นเฉลี่ย 1,630
ต้นต่อเฮกแตร์ ผลผลิตมวลชีวภาพเหนือพื้นดินเท่ากับ 20.3 ต้นต่อเฮกแตร์ พันธุ์ไม้เด่นประเมินจากค่าดัชนี
ความสำคัญ (IVI) ของป่าฟื้นฟูอายุ 3 และ 6 ปี คือ สัก (มีค่า IVI = 74 และ 147 ตามลำดับ) ขณะที่ป่าฟื้นฟูอายุ 9
และ 11 ปี มีมะขามเทศ (IVI = 105) และขี้เหล็ก (IVI = 123) เป็นไม้เด่น ตามลำดับ ส่วนในป่าธรรมชาติ พบว่ามี
กระพี้จั่นเป็นไม้เด่น (IVI = 38) ดัชนีความหลากหลายของชนิดพันธุ์ไม้ประเมินโดยใช้ค่า Shannon-Wiener
index พบว่า ป่าฟื้นฟูอายุ 3, 6, 9 และ 11 ปี โดยรวมมีค่าเท่ากับ 2.06 ขณะที่ป่าธรรมชาติ มีค่าเท่ากับ 2.88 จาก
การประเมินการใช้ประโยชน์ในพื้นที่พื้นที่ฟื้นฟูสภาพที่ทั้งดินมูลทราย พบว่า ราษฎรส่วนใหญ่ (ร้อยละ 78) ระบุว่า
ได้ใช้ประโยชน์เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ ร้อยละ 29 ใช้เป็นแหล่งเลี้ยงสัตว์ และร้อยละ 4 ใช้เก็บหาไม้ฟืน
สำหรับความคิดเห็นของราษฎรที่มีต่อการดำเนินการฟื้นฟูสภาพที่ทั้งดินมูลทราย พบว่า ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 54)
เห็นด้วย ขณะที่ร้อยละ 15 ไม่เห็นด้วย และร้อยละ 31 ไม่มีความเห็น และเป็นที่น่าสังเกตที่เมื่อสอบถามถึง
รูปแบบการฟื้นฟูสภาพที่ทั้งดินมูลทราย พบว่า ผู้ตอบส่วนใหญ่ (ร้อยละ 30) ต้องการให้ปลูกเป็นทุ่งหญ้าเลี้ยง
สัตว์ รองลงมา (ร้อยละ 23) ต้องการให้ปลูกไม้ใช้สอย ขณะที่ร้อยละ 22 เห็นว่าควรฟื้นฟูให้มีสภาพเหมือนป่า
เดิมหรือมีสภาพเป็นแหล่งท่องเที่ยว

